

RECENZÍÓ

KUKORELLI ISTVÁN

Recenzió Soltész István: Bibliográfia az Alkotmányról, az államról, az Országgyűlésről, a központi állami szervekről és a választási rendszerekről (1000-2014) című művéről¹

Biztos vagyok benne, hogy Soltész István neve és munkássága közsímet az alkotmányjogász társadalom, ezen belül a parlamenti joggal foglalkozó elméleti és gyakorlati szakemberek körében és azon túl is. Negyed századon keresztül az Országgyűlés főtitkáráként egyik, ha nem a legfőbb szervezője, szerkesztője, szerzője volt számos parlamenti jogi kiadványnak. Felsorolni is hosszú lenne a „Soltész Tanszék” által gondozott parlamenti dolgozatokat, a hasznosabbnál hasznosabb forrásértékű kézikönyveket, tanulmányköteteket, az egyes parlamenti ciklusokról publikált adatokat és tényeket.

Az élő és alkotmányos parlamenti jogot nagy figyelemmel kísérő, szakmája iránt illő alázattal elkötelezett és nyitott közjogász fontos vállalása volt mindez, amelyben munkatársai mellett szövetségesre talált a közjogtudományban is. A legendás, Dunára néző főtitkári dolgozószoba mindig nyitott volt minden intézmény, tanszék, oktató, kutató, érdeklődő egyetemi hallgató előtt. Ő maga is tanította a parlamenti jogot, több egyetemen, nem középiskolás fokon.

Soltész István munkásságából két alkotása mindenképp kiemelendő:

- az egyik az Országgyűlésről szóló, a Parlamenti Módszertani Iroda gondozásában négy kiadást megélt könyve (a negyedik kiadás 2010-es évszámot visel);
- a másik – és erről íródik jelen recenzió is – a „Soltész Bibliográfia”, amely ma már fogalomká vált, hazai és nemzetközi viszonylatban ritkaságszámba menő, a jogtörténeti és a tematikus módszert együttesen alkalmazó szakbibliográfia.

Csak megerősíthetem Ambrus Jánosnak a Bibliográfia első kiadásához fűzött előszavában leírtakat: „sem hasonló tematikájú, sem hasonló részletességű és mélységű bibliográfia a magyar jogi-politológiai szakirodalomban soha nem látott napvilágot.”

¹ Az Országgyűlési Könyvtár támogatásával készült szerzői kiadás, Budapest: 2015, megjelent 70 példányban.

A Soltész Bibliográfiának – bár az első kötet hivatalosan csak 2004-ben jelent meg – legalább negyed százados története van. A szerzőt közelebbről ismerők jól tudják, hogy Soltész István az alkotmányos rendszerváltozás óta (legyen a dátum Alaptörvényszerű és a Parlamenthez kötődő, azaz 1990. május 2. óta) gyűjti, rendszerezi az alkotmányos parlamenti jog bibliográfiai forrásait. Tanúja lehettem a gyűjtőszervezés kialakulásának és a munkafolyamatnak, amelyet a tengernyi főtitkári munka mellett végzett, a rá egyébként is jellemző hatalmas munkabírással, türelemmel és polihisztori figyelemmel. Nagy gyűjteményeket csak szervezőgyűjtők képesek létrehozni hangyszorgalommal.

A bibliográfia kezdeti, sokszorosított példányait már a '90-es évek elejétől rendszeresen kézhez kapták többek között az akkori alkotmányjogi tanszékek munkatársai, így magam is. Az anyag egyre bővült, tematikusabbá, rendezettebbé vált. 2004-ben a szerző mások biztatására is úgy gondolta, hogy a munka megérett arra, hogy könyv legyen belőle, közkinccsá tette tehát az addig belső használatra szánt kéziratát. Az első kiadás bemutatója a Parlament Delegációs termében nagy sajtófigyelem és telt ház – mintegy száz fő – előtt volt 2004. november 24-én, az akkori házelnök jelenlétében. Mindezt megőrzött jegyzeteimből tudom idézni, ugyanis az a megtiszteltetés ért, aminek örömmel tettem eleget, hogy bemutathattam a könyvet, amely akkor több mint kilencezer címet tartalmazott és egy „szabályos nagyságú” (427 oldalas) kiadvány volt.

- A 2004-es jegyzeteim szerint a Soltész Bibliográfia négy jellemzőjét emeltem ki:
- az első jellemző így hangzott: a kötet alapvetően jogtudományi, a jogágakon belül alkotmányjogi, ezen belül parlamenti jogi bibliográfia, különösen a szűkebb értelemben vett parlamenti jog teljes értékű katalógusa;
 - második jellemzője a bibliográfiának, hogy praktikus, gyakorlati szempontokra, például a belső parlamenti precedensekre is figyel, megjelöl belső szakértői anyagokat, elemzéseket, például egyetemi doktori szakdolgozatokat, ezáltal az alkalmazott, az élő parlamenti jog bibliográfiája is egyben, ez teszi igazán újszerűvé, használhatóvá, kézikönyvvé a művet.
 - harmadik jellemzője, hogy tudatosan vállaltan alkotmánytörténeti, jogtörténeti bibliográfia is, amely korszakol. Egyes intézményeknél messzebb megy vissza az időben, másoknál, például a választásoknál 1848-tól indít. A tematikus módszer mellett is alkalmaz történeti szakaszolásokat, így egy-egy tétel többször is szerepelhet. Az ismétlések fontosak és egyáltalán nem zavaróak, sőt a teljesség felé viszik a bibliográfiát.
 - és végül a negyedik jellemző, hogy a parlamenti jog, különösen a szuverenitás klauzula kettős jellegéből fakadóan (a nép hatalmát képviselő útján, kivételesen közvetlenül gyakorolja) a bibliográfia nemcsak jogtudományi, hanem politikatudományi is, amely a releváns napi és heti lapokból összegyűjti a témába vágó politikai publicisztikákat, különösen épít például a Magyarország Politikai Évkönyvei sorozatra.

Úgy vélem, hogy ezek a jellemzők alapjaikat tekintve ma is megállnak. A bibliográfia fokozatos tematikai, szerkezeti, módszertani bővülését jól nyomon követhetjük a következő kiadásokban.

A második kiadás (2007), amely még alapvetően az Országgyűlésről, a képviselőkről és a képviselők választásáról íródott, már tizenhatezer címet tartalmazott és 755 oldal terjedelmű volt.

Nagy ugrást jelentett mennyiségében (negyvennégyezer cím) és szerkezetében a harmadik kiadás, amely 2012-ben, már az Alaptörvény után jelent meg. Új címe hűen jelzi a tematikai bővülést: Bibliográfia az Alkotmányról, az Országgyűlésről, a központi állami szervekről és a választási rendszerekről.

A Bibliográfia végső formáját a 2015-ös negyedik kiadással nyerte el, amely közel hatvanezer címet tartalmaz 1363 oldalon. A szerző előszava szerint – a Gutenberg-galaxis végén – ez lesz az utolsó könyv alakban is kézbe vehető bibliográfia. Korlátozott, mindösszesen hetven példányban jelent meg, igazi antikvár értéke van tehát.

A könyv lényegében öt panelen nyugszik, bár három fő részre osztott. Címe teljesen fedi a tartalmat.

Az 1. rész az Alkotmányról, a 2. rész az államról, az Országgyűlésről, a központi állami szervekről, a 3. rész a választási rendszerekről szól 1000-2014 között.

Látható, hogy a bibliográfia minden korábbi jellemzője erősödőben van. Gerincét változatlanul – közel 600 oldalon keresztül – az Országgyűlés, a szűkebb értelemben vett parlamenti jog tagolt tematikája adja. Joggal mondható tehát, hogy a bibliográfia „a parlamenti jog bibliája”, ami nincs benne, azt nem is érdemes elolvasni.

A többi téma esetében is teljesértékűbbé, nagyon jól használhatóvá vált a könyv (gondolok itt az alkotmányozásra, az egyes állami szervek vagy az alapjogok kapcsán megjelölt bibliografikus adatokra).

Bibliográfiákról nem szoktak olyat írni, hogy rendkívül színes. Egyetemi fogadóóráimon győződtem meg erről, amikor előveszem a komoly súlyú, igencsak tekintélyes könyvet. Első pillanatokban látom tanítványaim, doktoranduszaim szemében a rémületet. Aztán, amikor használni kezdik, kiderül, mi minden tudható meg belőle. Például királyaink, köztársasági elnökeink, házelnökeink neve, kormányaink összetétele stb. De olvashatunk a jeltolmácstól kezdve az Országgyűlés énekkaráig (Szenátorok) sok minden másról is. Csak be kell dobni a téma tantuszát, és rögtön kijön a keresett válasz. Egyik győri diákom nemrég az 1921-es soproni népszavazás történetét kívánta feldolgozni. Kértem, hogy üsse fel a kötet 1361. oldalát, szinte teljes értékű a téma szakirodalma. Hogy mekkora segítség ez a könyv az oktatásban, a kutatásban, arról sokszorosán meggyőződtem. Tanulmányok, kész dolgozatok jelzik vissza jelentőségét. Igazi kuriózumszerű jogi mankó, amely a segítés nemes szándékából készült.

Mondják, hogy jó katalógus nélkül nem működik a könyvtár. Ilyen színvonalú bibliográfiával nemcsak a könyvtár, az oktatás is működőképesebbé válik. Jó hír

a Bibliográfiát használók számára, hogy az Országgyűlési Könyvtár a honlapján (www.ogyk.hu) széles körben hozzáférhetővé tette a Bibliográfiát. A Digitális gyűjtemények cím alatt érhető el a Parlamenti bibliográfia, amelyhez a honlapot látogatóknak egy névre és szóra kereső program kínál sokféle lekérdezési lehetőséget.

Ha jó dolgot akarsz írni, üsd fel a Soltész Bibliográfiát, szoktuk mondani a konzultációs órákon. A magyar közjogász társadalom nevében is köszönet illeti a szerzőt ezért a kitűnő gyűjteményért, amely – ismerve őt – már valószínű, hogy a hetvezetres tételnél tart.